

Overzicht van de beroepen, die in Gemert werden uitgeoefend
in het begin van de achttiende eeuw.

Vroeger heb ik eens getracht, om de verschillende beroepen, die in Gemert werden uitgeoefend omstreeks het jaar 1700. onder te brengen in enkele groepen, die aan moesten geven, welk karakter de beroepenstructuur in Gemert toen had.

Mijn conclusie was toen, dat de Gemertse bevolking voor circa één derde bestond uit boeren, ongeveer één derde wevers en het laatste derde part uit personen, die de diverse werkzaamheden verrichtten, die op elk dorp nodig zijn.

De spinsters had ik daarbij toegevoegd aan de wevers. De drie aantallen waren dan respectievelijk: 203, 180 en 195.

De gegevens had ik genomen uit een lijst van het jaar 1709, die het beroep van alle kostwinners in Gemert vermeldt. Het publiceren van deze lijst is om meer dan één reden nuttig. De benamingen geef ik in de toenmalige spelling en, waar nodig, volgt een verklaring. Wanneer een vrouw wordt vermeld, betekent dit, dat zij weduwe was of om een andere reden de kost moest verdienen.

Hoevenaar: 11
teulman, teulvrouw: 143
bouwen, bouwvrouw, boer, boerin: 49
wever, weversvrouw: 149
queesel: 3
spinsterse: 39
bedelaar, bedelaarse: 10
arme mens, arme man, arme vrouw: 17
bakker: 7
vilder: 1
arbeider, werkman: 14
schoenlapper: 4
brouwer, brouwerse: 9
metselaar: 4
lindeverwer: 1
naaister: 2
dekker: 2
koeherder: 1
voerman: 2

greelmaker: 2	clompenmaker: 2
kleermaker: 11	procureur: 1
ondervorster: 2	rentenier: 2
soldaat: 2	tabakswinkelier: 1
glasmaaker: 3	zadelmaker: 1
schoenmaker: 6	jager: 1
lindereeder: 8	mandemaker: 2
winkelier(se): 8	keetelaar: 1
timmerman: 6	kousenbreier: 1
rademaker: 2	
pellewever: 1	
keerssemaker: 1	
organist: 1	
chirurgijn: 1	
wieldraaier: 2	
knoopmaker: 1	
bijeman: 1	
slaghter: 2	
rietmaker: 1	
cuijper: 3	
molenaar: 1	
veltbereijder: 1	
hoedemaker: 2	
uperknecht: 1	
herbergier: 9	
koopvrouw: 1	
priester: 1	
advocaat: 1	
horlogiemaker: 1	
kluizenaar: 1	
gruiter: 1	
koetsier: 1	
bielevelder: 1	
pottencremer: 1	
boode: 1	
smit: 5	
leijendekker: 2	
slootmaker: 1	
secretaris: 1	
vroevrouw: 1	

Verklaring:

Het woord teulman is begrijpelijk, als we denken aan het woord teulen = ploegen: dus een boer.

Een kwezel (queesel) is een vrome vrouw, die in veel gevallen in Gemert lid was van een derde orde, d.w.z. een geestelijke broederschap voor leken.

Een greelmaker is een gareelmaker, dus iemand, die paardetuig maakt.

Een lindereeder verkoopt linnen door als tussenpersoon.

Een cuijper (kuiper) maakt tonkluizen en kuipen.

Een gruiter was een pachter van de gruit (één van de grondstoffen van bier) en had daardoor toezicht op de bierfabricage.

Het woord bielevelder is mij niet geheel duidelijk. Mogelijk een Duitse handelaar.

Pottencremer is handelaar in potten. Een keetelaar herstelt pannen en ketels.

M.A. van der Wijst.